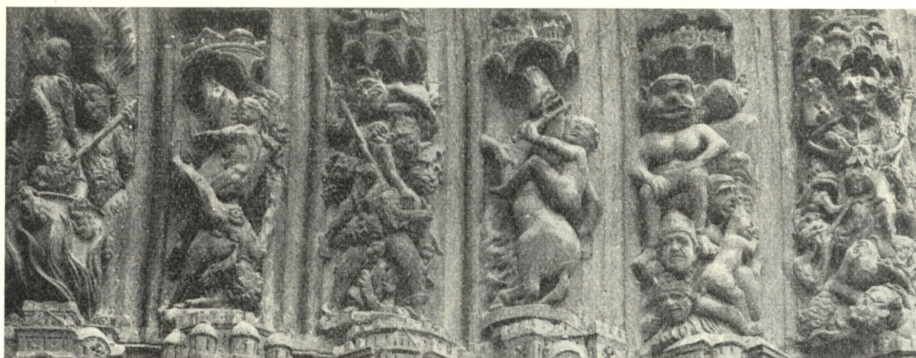

De eviga straffen. Portalskulptur på Notre-Dame i Paris.

skyttbilder av H. från åren 1643—56 samt 13 porträtt. Talrika museer äga porträttmålningar av H. På Leufsta i Uppland finnas tre porträtt, medlemmar av familjen De Geer. H:s teckning är omsorgsfull, hans behandling av stoffer mästertlig, färgen grann, karakteristiken ej utan humor. Litt.: J. J. de Gelder, »B. van der H.» (1921).

A. L. R.

Helstatsförfattning, en författning, genom vilken självständiga och autonoma länder förenas till ett organiskt och i förhållande till främmande makter som en enhet framträdande helt. En sådan (da. *fællesforfatning*) fanns 1855—63 i Danmark.

Helstatsmän, se Eiderdanskar.

Helsted, Axel Theofilus, dansk målare (1847—1907). Studerade i Köpenhamn, Paris och Italien. Målade bibliska ämnen och genre med livligt uttryck och skarp karakteristik av figurerna (»En deputation, som väntar på audiens», »Friaren», »Sammanträde i stadsfullmäktige»). Förreträdd i konstmuseet och i Hamburgs Kunsthalle.

G-g N.

Helton, *mus.*, intervallet 8:9 el. 9:10; det förra kallas vanl. »stor h.» (c-d, f-g, a-h i C-durskalan), det senare »liten h.» (d-e, g-a i samma skala). I den tempererade stämningen är dock alltid h. lika stor (ung. $\frac{1}{6}$ av oktaven).

(T. N.)

Helwān, Heluān, bad- och luftkurort i Övre Egypten, prov. Gize, på högra Nilstranden, 24 km s. s. ö. om Kairo; 11,022 inv. (1917). Järnväg till Kairo. Varma (33° C) svavelhaltiga källor; torrt och varmt klimat. Besökes livligt av européer. Observatorium.

Helveg, Ludvig Nicolaus, dansk präst (1818—83). Blev teol. kand. 1840, fil. dr 1855 och var präst i Odense 1857—83, grundtvigian. H. var red. av Kirkehistoriske Samlinger (1849—52) och skrev »Den danske kirkes historie efter reformationen» (2:a, omarb. uppl. 1857—83) och »Den danske kirkes historie för reformationen» (2 bd, 1857—70). 1879 blev han teol. hedersdr. Litt.: L. Schröder, »L. H., et mindeskift» (1884).

E. Ebg.*

Helvete (av *Hel*, se d. o., och *vite*, straff), eg. straff hos Hel, d. v. s. i underjorden, straff-

ort efter döden. Se *Es katologi*, sp. 1028—29, och *Hades*. Jfr även Chr. J. Boström, »Anmärkningar om helvetesläran» (3:e uppl. 1864), besvarad av A. F. Beckman, »Om den eviga osaligheten» (1864); K. F. Johansson, »Några drag ur de indiska helvetesföreställningarna» (i Nord. Tidskr. 1895).

N. S.

I konsten framställs h. under medeltiden huvudsakligen i två sammanhang, näml. i bilder av Yttersta domen och av Kristi nedstigande till dödsriket. Under medeltidens senare del avbildas h:s ingång därvid vanl. såsom ett kolossalt odjurshuvud, emedan Leviatan (Job 40: 20 ff.) tolkades såsom en personifikation av h. Med stöd av Matt. 25: 41 m. fl. bibelställen framställs elden som h:s främsta pinomedel, stundom helt naivt genom att visa hur de fördömda kokas i en gryta (se *Djävul*, bild 5—6). Mera fantasirika pinoscener förekomma stundom i medeltidskonsten (se *Djävul*, bild 7), särskilt i Italien, där de inspirerades av Dantes åskådliga helvetesskildring (se bild vid art. *Dante Alighieri*). Med undantag för illustrationer till Dante är h. ett mindre vanligt motiv i nyare tidens konst; enstaka konstnärer, främst excentriker som Hieronymus Bosch (se d. o. med bild), ha dock behandlat det. H. W-n.

Helvetesmaskin, för åstadkommande av en oväntad och förödande explosion avsett förstörelseverktyg, som är anordnat så, att explosionen inträffar antingen vid en bestämd tidpunkt, t. ex. reglerad av ett urverk, eller vid det laddade och uppgillrade föremålets öppnande hos mottagaren.

G. H-r.

Helvétia, lat. namn på Schweiz. — *Adj.*: Helvëtisk. — Jfr *Confessio*.

Helvëtier, en keltisk folkstam, som till omkr. 200 f. Kr. bodde ung. i nuv. Baden, Württemberg och s. Hessen, sedan mellan Rhen, Jura och Genèvesjön (nuv. n. v. Schweiz). 58 f. Kr. drogo de västerut men besegrades av Caesar vid Bibracte och återvände samt kommo med Galliens kuvande år 52 under Roms välde. Från 260 e. Kr. intogs området av alemanner, senare delvis av burgunder, och germaniserades (ung. tyska Schweiz). H. Sgn.